

A. Lat. a.

1441.

A. lat. a.

1441

Phaedrus

A. Lat. a.

1441.

JULII PHAEDRI
F A B U L A E

NUPER PUBLICATAE IN ITALIA,

QUAS

EMENDATIUS EDIDIT ANIMADVERSIONIBUSQUE INSTRUXIT

FRIDERICUS HENRICUS BOTHE.

HEIDELBERGAE ET SPIRAE,
SUMTIBUS AUGUST. OSWALD.
MDCCCXXII.

A

Lat. a. 1441

~~187~~

Phaedrus

JULIUS PHAEDRUS.

Bayerische
Staatsbibliothek
München

JULII PHAEDRI
F A B U L A E

NUPER PUBLICATAE IN ITALIA,

QUAS

EMENDATIUS EDIDIT ANIMADVERSIONIBUSQUE INSTRUXIT

FRIDERICUS HENRICUS BOTHE.

HEIDELBERGAE ET SPIRAE,
SUMTIBUS AUGUSTI OSWALDI.
MDCCCXXII.

THE BIBLE

OF THE

OLD TESTAMENT

AND THE NEW TESTAMENT

WITH A HISTORY OF THE

RELIGION OF JESUS

CHRIST

PRAEFATIO.

Eruditissimus Henricus Carolus Abraham Eichstadius in programme Academico, quod publicavit anno 1812, denuo excudi jussit JULII PHAEDRI Fabulas XXXII., quas, pridem a Dorvillio descriptas in usum Petri Burmanni, anno ante ex codice Perottino ediderat vir haud inhumanus, Joannes Antonius Cassitus. *) Addidit Eichstadius a viro doctissimo Ferdinando Handio sibi oblatas Dorvillii ac Burmanni observationes, quas, nobilis Henrici Friderici Diezii *κειμηλίους* usus, ex

(*) Prodiit Neapoli 1809. 8. liber sic inscriptus: *Codex Perottinus Ms. Regiae bibl. Neapolitanae, duas et triginta Fabulas jam notas, totidem novas; sex et triginta Aviani vulgatas, et ipsius Perotti carmina inedita, continens, digestus et editus a Cat. Janellio.* Sed eum librum non magis mihi, circum quaerenti, videre contigit, quam Eichstadio.

codicis Perottini exemplo, Burmanni manu facto, diligenter Handius descripserat; quibus observationibus et sua ad illas fabulas passim annotata, bonae frugis plena, immiscuit editor Jenensis. Quae fabulae cum mihi viderentur haud indignae plurimum litteratorum opera collaticia, ut quae Phaedri ingenium, stilum, artem denique metricam referrent, perlegere eas coepi studiosius, scripsique animadversiones, maximam partem criticas, quas haud inutiles futuras putans illis, qui post me animum ad eadem studia adjicerent, prelo jam commisi et tecum, Lector erudite, communico. Nam quod, Scriverii Scioppiique insistentes vestigiis, quibus terreri eos oportuisset, Phaedrum a Phaedro abjudicant Joannes Fridericus Christius (*) aliique nonnulli, et, Phaedri quae dicun-

(*) Bis in eundem se lapidem Christius impegit, primum edita *De Phaedro ejusque fabulis prolusione*, Lips. 1746. 4., deinde, impugnatus ab Jo. Nicol. Funcchio Marburgensi in *Apologia pro Phaedro ejusque fabulis*,

tur, fabulas a Nicolao Perotto ex Romulo, Rimicio, similibusque infimae aetatis scriptoribus, petitas atque versificatas existimant, miror profecto virorum partim elegantissimorum judicium, tales senarios vel ab Archiepiscopo isto Sipuntino, vel a quovis illorum temporum aequali, proficisci potuisse sibi persuadentium. Metri enim genus illud cum apertius faciliusque videatur epico atque elegiaco, difficilius est, si quis id imitandum

Lips. et Rintelii, 1747, 8., defensione, impotentem iram et scurrilem acerbitatem spirante, quam defensionem ita inscripsit: *Ad Eruditos quosdam de moribus, simul de Phaetro ejusque fabulis, uberior expositio*, Lips., 1747, 8., ad quam scriptionem respondere operae non fuit Marburgensi. Plura de his rebus vide apud Desbillonium in Disputationibus, Phaetro ejus praemissis. Cujus litteratoris doctissimi cum penes me sint schedulae quaedam, quas inserere solebat libris ab se coemptis plurimis, sensa atque judicia de illis sua, ut ita dicam, penitissima, sermone patrio et sine arte fusa, continentes: age, delibemus inde paucula, unde constet, posterior ista Christii dissertatio qualis visa fuerit viro, qui Phaetrum *intus et in cute* novit.

sibi sumserit, et quosdam velut recessus habet, intra quos penetrare pedem non est cujusvis. M. Antonius Muretus, vir, si quis alius, sale Romano tinctus, in annotatione ad Varronis de Re rustica lib. I. cap. 2. hos versus protulerat, tanquam veteris Comici Trabeae :

*Here, si querelis, ejulatu, fletibus
Medicina fieret miseriis mortalium,
Auro parandae lacrumae contra forent;
Nunc haec ad minuenda mala non magis valent,
Quam naenia Praeficae ad excitandos mortuos.
Res turbidae consilium, non fletum, expetunt.*

« Pag 45. sub init. La Latinité est plus pure dans le texte de Perot que dans le texte vulgaire. (cet homme est fou) Sub fin. (encor bien plus fou.) *Est scitior rectior-que, quam Phaedri, oratio non modo poetae anonymi, sed etiam ille, quem Romulum Nilantius vocavit.* Item qu' est- ce que cet *ille* qui vient après *oratio*? Stile affecté, obscur, mauvais et très fatigant. P. 46. Critique de la fable *Ego primam tollo.* (Phaedr. I, 5.) Romulus est plus simple, plus latin et bien plus sensé. Quel fou! » etc.

Hisce editis versibus imposuit Josepho Scaligero, ut genuinum eos foetum crederet, quorum tamen versuum quartus omnino malus est, quintus non ita modulatus, ut a poëta vetere expectes. Vides, quid tum praestiterint, quidque judicaverint, in hoc genere viri principes. Nec fere tanti fuit iambica poësis etiam apud insequentis aevi litteratores, ut ejus regulas curiose investigandas existimarent; sed, si quando in hanc arenam descendissent, quidquid in buccam venit, effuderunt, ut videmus, alios ut omittam, in Gudii, Burmanni et, si diis placet, Christii fabulis, Phaedri, ut sperabat, superaturis, quarum fabularum versus, quos venditat, tanquam iambicos scilicet senarios, vitiis, quae cadere in versus possunt, omnibus scatent, quorum vitiorum immunes sunt Phaedrus et cum Seneca Comici Latinorum duo superstites, sed prae ceteris Phaedrus.

Quae cum ita sint, fieri non potuit, ut fabulae tam eleganter scriptae ab aliquo recentiore

supponerentur; cui opinioni obstant etiam testimonia virorum gravium et in re omni critica valde exercitatorum Petr. Pithoei, Gabrielis Brotierii et Francisci Josephi Desbillonii, qui codices Mss. Phaedri ab se usurpatos vetustissimis annumerare non dubitaverunt. Vincet igitur, imo jam vicit, Christiorum contraria Rittershusii, Lipsii, Meursii, Tanaquilli Fabri, Schefferi, Schotti, Guyeti (at quam severi critici!), Freinsheimii, Gronovii, Burmanni atque Bentleji, sententia, tuebiturque Phaedrus locum suum inter veteres scriptores, et, qua placuit majoribus nostris, ingeniosa simplicitate posteros quoque alliciet. Nos vero, qui in limandis poliendisque hisce vel ipsius, vel certe imitatoris felicissimi, reliquiis operam qualemcunque nostram collocavimus, gratiam aliquam propterea inituros spero apud iudices non iniquos. Dabam Manhemii, ipsis Calendis Januarii MDCCCXXII.

JULII PHAEDRI FABULAE XXIX.

De his, qui legunt libellum.

Hoc, qualecunque est, Musa quod ludit mea,
Nequitia pariter laudat et Frugalitas;
Sed haec simpliciter, illa tacite irascitur.

Perperam haec numeratur fabula secunda, cum
sit admonitio.

FABULA I.

Vulpem rogabat caudae partem Simius,
Contegere nudas posset ut honeste nates.
Cui sic maligna: Longior fiat licet,
Tamen illam citius per lutum et spinas traham,
Quam partem tibi ego quamvis parvam impertiar. 5

Rem narrant etiam Romulus Divionensis Phaedri Schwabiani tom. 2. p. 651. et Romulus Nilantii Lugd. Bat. 1709. p. 118. Lectiones Cassiti: V. 1. partem caudae. 2. Cont. honeste ut p. nud. nat. 5. Q. p. quamvis parv. imp. tibi. Codex Perolt. *Quam tibi impertiar parvum quamvis.*

Non esse plus aequo tribuendum.

α Arbitrio si Natura fecisset meo

Genus mortale, onge foret instructius:

Namque illa nobis attribuisset commoda,

Quotquot Fortuna indulgens animali dedit,

Elephanti vires et leonis impetum,

5

Cornicis aevum, gloriam tauri trucis,

Equi velocis placidam mansuetudinem,

Et adesset Homini sua tamen solertia.

β Nimirum in coelo secum ridet Jupiter,

Haec qui negavit magno consilio tibi,

10

Ne sceptrum mundi raperet nostra audacia.

Ergo contenti munere invicti Jovis

Fatalis annos decurramus temporis,

Nec plus conemur quam sinit mortalitas.

Cassitus: Fabula III. De conditione humana.
 Quo jure, ipse viderit. Certe fabula haec non
 magis est quam illa, quae primo loco posuimus,
 sed dialogismus, poeta respondente ad verba ficti
 nescio cujus interlocutoris, qui plus aequo arro-
 gat hominibus. Significavi additis α et β litteris.
 Versu 1. Codex: *A. si natura isset meo.*
 Burmannus et Cass. *fecisset.* In sequentibus quae
 Italicis litteris, quas vulgo cursivas vocant, ex-
 pressa leguntur, nisi aliud monetur, emendata
 sunt a Cassito. V. 4. Cod. *Qu fort. ind. a. d.*
 Cassitus dedit *Quaecumque indulgens Fort. a. d.,*
 verbis sine causa idonea trajectis. Handio placebat
Quidquid Fort. i. a. d., quod paulo melius. V. 5.
 Cod. *Elephantis.* Sibilum fugisse videtur Cassitus,
 nec male, cum vocabulum sequatur, item s lit-
 tera terminatum. V. 10. Cod. et editiones:

Haec qui negavit magno consilio homini.

Verum non adeo inelegans est hic versificator, ut
 tam pravos ei numeros imputemus. Continua
 scriptura exarata verba *consilio tibi*, praesertim
 si compendio librarius usus fuit in pronomine,
 facile transierunt in *consilio mihi* (sicut *mihi et*
tibi inter se commutata nonnunquam deprehen-
 duntur in codicibus, qua de re nuper monui ad
 Plautinae Aulul. v. 507.), mox propter h et n

litterarum affinitatem in *consiliomini*, *consilio omni*, et addita aspirata *consilio homini*, sicut nunc legitur in Perotti libro.

FABULA II.

De Mercurio et duabus foeminis.

Mercurium hospitio Mulieres olim duae
 Illiberali et sordido receperant;
 Quarum una in cunis parvum habebat filium,
 Quaestus placebat alteri meretricius.
 Ergo, ut referret gratiam officiis parem, 5
 Abiturus et jam limen excedens ait:
 „Deum videtis: tribuam vobis protinus,
 Quod quaeque optarit.“ Mater suppliciter rogat,
 Barbatum ut videat natum quamprimum suum;
 Moecha, ut sequatur sese, quidquid tetigerit. 10
 Votat Mercurius, intro redeunt Mulieres:
 Barbatus infans, ecce, vagitus ciet.
 Ideo dum forte Meretrix ridet validius,
 Nares replentur humore, ut fieri solet.
 Emungere guttas sibi volens prendit manu 15

Traxitque ad terram nasi longitudinem,
Et, aliam ridens, ipsa ridenda extitit.

Versu 1. *duae* addidit Burm. V. 8. Cod. *Mater supplicat*.... *Barbatum etc.* Cass. dedit *M. supplicat rogans*, quod merito displicet eruditissimo Eichstadio. V. 10. Ms. habet *Vocat Merc.*, ex quo Cass. exsculpsit *Volat M.*, quod quidem minus etiam ipsum convenit praegressis. Handius malebat *Vovet M.*: nam *Vovere* pro *Polliceri* usurpare solent recentiores. Et sic quidem recta sententia, sed antiquae scripturae propius est *Votat*, cujus verbi vestigium extat in composito *Devotare*; neque seriores, dum ignorantia miscent priscorum seculorum usus loquendi, etiam obsoletis inusitatisque abstinent. V. 14. temere Cass. *N. replevit humor.* V. 15. Cod. *Em. gutt...s... volensprehendit.* Burm. *Em. guttas sed volens.* Cass. *Em. igitur se volens prendit manu.* Expressimus Eichstadii conjecturam. V. 17. ita Ms. Praeter rem Cass. *alium.* *Aliam* valet *alteram*, sicut passim. Vide Acidalii *Divinationes in Plauti Capt. cap. 1. etc.*

FABULA III.

De veritate et mendacio.

Olim Prometheus seculi figulus novi
Cura subtili Veritatem fecerat,
Ut jura posset inter homines reddere.
Subito arcessitus nuntio magni Jovis
Commendat officinam fallaci Dolo, 5
In disciplinam nuper quem receperat.
Hic, studio accensus, facile simulacrum alterum,
Unâ staturâ simile et membris omnibus,
Dum tempus habuit, callidâ finxit manu.
Quod prope jam totum mire quum positum
foret, 10
Lutum ad faciendos illi defecit pedes.
Redit Magister: quo festinanter Dolus,
Metu turbatus, in suo sedit loco.
Mirans Prometheus tantam similitudinem
Propriae videri voluit artis gloriam:
Igitur fornaci pariter duo signa intulit.
Quibus percoctis atque infuso spiritu,

Modesto gressu sancta incessit Veritas;

At trunca Species haesit in vestigio.

Hinc falsa imago atque operis furtivus labor 20

Mendacium appellatum est, quod, *se praedicans*
Pedes habere, *mendax ipsum corruit.*

Simulata interdum vitio prosunt hominibus,
Sed tempore ipso tamen apparet veritas.

Versu 3. nescio quo prolubio Cass. *Ut j. possent veritatem reddere*, quae quid sibi velint, scio cum ignarissimis. V. 7. Cod. *Hoc st. acc. facie simulacrum Una etc. Hic est a Cassito.* V. 12. liber: *Redit mag., quo festinante dolus.* Cass.: *Redit Mag.; qua festinans re Dolus.* V. 20. idem: *Tunc falsa.* V. 21. seq. codex: *Mendacium appellatum est quod . . . Pedes habere m ipse* Cassitus haec excudi jussit: *quod ne cogites Ped. hab., futile ipse conspicis.* Sed vocabulum *mendax* hic ponendum esse, ipsa sententia docet, ut intelligamus, unde dictum sit mendacium; cujus verbi vestigium superest in relictâ illa m littera. *Ipsum*, sponte sua, non impellente alio. Versus 23. 24. separatim leguntur in codice Ms. et apud Cassitum. Illic inscriptum hoc *Nihil diu occultum*; apud Cassitum *Poëta.* Sed apparet, hunc

esse finem fabulae praegressae, qui finis cum forte seorsim positus fuisset, lemma librarii addiderunt. Legitur autem *vitia*; sed vitia non facile simulantur. *Vitio*, inauspicato, male.

FABULA IV.

Sensum aestimandum esse, non verba.

Ixion, qui versari narratur rotâ,

Volubilem fortunam jactari docet.

Adversus altos Sisypheus montes agit

Saxum labore summo, quod de vertice

Sudore semper irritò revolvitur:

5

Ostendit, hominum sine fine esse misérias.

Quod stans in amne Tantalus medio sitit,

Avari describuntur, quos circumfluit

Usus bonorum, nil sed possunt tangere.

Urnis scelestae Danaïdes portant aquas,

10

Pertusa nec complere possunt dolia:

Illico, luxuriae quidquid dederis, perfluit.

Novem porrectus Tityos est per jugera,

Tristi renatum suggerens poenae jecur:

Quo quis majorem possidet terrae locum, 15

Hoc demonstratur cura graviore affici.

Consulto involvit veritatem Antiquitas,
Sapiens ut intelligeret, erraret rudis.

Inscriptio fabulae apud Cassitum haec est: *De poenis Tartari*. Nos in hisce codicem ubique secuti sumus, neque negotiosi in re aliena esse volumus. V. 3. frustra Cass. *agens*. Monuerunt Handius et Eichstadius. V. 5. Ita codex. Cass. *Sud. s. improbo rev.*, vocabulo Phaedrino, ut monet Eichstad. V. 9. legitur *sed nil*, occultato in thesi vocabulo graviore. V. 10. male cod. *scel-estas*. V. 12. habetur in codice et apud Cassitum *Imo luxuriae etc.* Sed *Imo* hic non habet locum, habet *Illico*, quod verbum illi non dissimile. Ejus postrema syllaba recte corripitur. V. 15. cod. *Quo quisque*, quod abhorret a numeris. V. 18. pessime Cass. *ne erraret rudis*. Imo *rudem*, h. e. ἀσολον nec liberalibus studiis expolitum, errare circa sensa significationemque fabularum voluit Antiquitas. Minus bene de metro in ipso codice legitur *Ut sapiens intelligeret, etc.*

FABULA V.

De oraculo Apollinis.

Utibile nobis quid sit, dic, Phoebe, obsecro,
Qui Delphos et formosum Parnassum incolis. —
Quid id est? Sacratae vatis horrescunt comae,
Tripodes moventur, mugit adytis religio,
Tremuntque lauri et ipse pallescit dies. 5

Voces resolvit acta Pythia numine,
Discuntque gentes Delii monitus dei.

„Pietatem colite. Vota Superis reddite.

Patriam, parentes, natos, castas conjuges,
Defendite armis. Hostem ferro pellite. 10

Amicos sublevate. Miseris parcite.

Bonis favete. Subdolis ite obviam.

Delicta vindicate. Cohibete impios.

Punite turpi thalamos qui violant stupro.

Malos cavete. Nulli nimium credite. “ 15

Haec elocuta concidit Virgo furens;

Furens profecto: nam, quae dixit, perdidit.

Versu 1. codex: *Utilius nobis* etc., neque aliter Cass.; sed alienus est comparativus, neque accipi pro positivo sine durtia potest. V. 3. Cass. *Quaeso id. Sacratae* etc. V. 13. cod. *Castigate impios.*

FABULA VI.

De malo scriptore se laudante.

Aesopo Quidam scripta recitârat mala,
 In quibus inepte multum se jactaverat.
 Scire ergo cupiens, quidnam sentiret Senex,
 „Numquid tibi,“ inquit, „visus sum superbior?
 Haud vana nobis ingeni fiducia est.“ 5
 Confectus ille pessimo volumine:
 „Ego,“ inquit, „quod te laudas, vehemen-
 ter probo:
 Namque hoc ab alio nunquam continget tibi.“

Versu 2. codex *In quîs*, qua contractione non est opus, praesertim in hoc genere, quod ad pedestrem sermonem proxime accedit. V. 4. idem: *Numquid, inquit, sum tibi visus superior.* V. 7. idem *laudes.*

FABULA VII.

Quam difficile sit hominem nosse.

Magni Pompeji Miles vasti corporis
Fracte loquendo et ambulando molliter
Famam cinaedi traxerat certissimam.
Hic, insidiatus nocte jumentis Ducis,
Cum veste et auro et magno argenti pondere 5
Avertit mulos. Factum rumor distulit;
Arguitur Miles, rapitur in praetorium.
Tum Magnus: „Quid?“ ait; „tunc me, commilito,
Spoliare es ausus?“ Ille continuo exscreat
Sibi in sinistram, et sputum digitis dissipat. 10
„Sic, Imperator, oculi exstillescant mihi,
Si vidi aut tetigi.“ Tum vir animi simplicis
Nec dedecus id castrorum propelli jubet,
Nec cadere in istum credit tantam audaciam.
Post haec ad castra accessit et, fidens manu, 15
Romanos ingens provocabat Barbarus.
Sibi quisque metuit; mussitant primi duces:
Tandem cinaedus habitu, sed Mars viribus,

Adit sedentem pro tribunali Ducem,
Et voce molli ludit. Enimvero ejici 20
Virum, ut in re atroci, Magnus stomachans im-
perat.

Tum quidam Senior ex amicis Principis:
„Hunc ego committi satius fortunae arbitror,
In quo jactura levis est, quam fortem virum,
Qui casu victus temeritatis te arguat.“ 25

Assensit Magnus et permisit Militi
Prodire contra; qui, mirante exercitu,
Dicto celerius hostis abscidit caput,
Victorque rediit. His tum Pompejus super:
„Coronâ, Miles, equidem te dono libens, 30
Quia vindicasti laudem Romani imperi;
Sed exstillescant oculi „sic,“ inquit, „mei,“
Turpe illud *imitans gestu, quod homo fecerat,*
„Nisi tu abstulisti sarcinas furto meas.“

Narrationem sic inscripsit Cass. *De Pompejo et Milite.* Versu 4. temere idem: *Hic insid. nocte venientes Ducis.* V. 6. pro *distulit* cod. *dissipat.*

V. 8. ita cod., nisi quod interpunctionem emendavit Eichstadius. Cass. *Tunc Magnus: Quid ais?* quae formula est aliquid novi in medium afferentium. V. 13. cod. *Id ded. castr. p. i.* Cass. *mira fiducia: Inanes suspiciones prop. jubet*, quod vix latinum est. V. 15. Ms.

P sst et manu fidens

. en s. prov. barb.

Burmanno in mentem venit *Qui scutum quatens*, vel *Ensem qui quatens*. Vid. Liv. VII, 9. et 20. Cass.: *Haec inter, castra accessit et f. m. Romanos armis p. barb.* V. 17. recte Dorvill. *mus-sitant*: nam cod. *mussant*. Cass. nullis numeris: *primi mussant duces*. V. 18. idem: *Tamen cin.* V. 19. vel hoc, vel *Rogat sedentem poni jubet* Burm. Cass.: *Spernit sed. p. tr. D., Et v. m. ridet.* Cod. *Et v. m. luet*, ex quo Burm. faciebat *Et v. m., licet?* Quae jam sequuntur, sic plane habet codex, sententia praeclara, quam pessumdedit Cass. ita scribens: *En. ejici Virum, irā atroci* etc. V. 22. Burm. „Hoc a Phaedri manu vix puto profectum: nam Pompeji tempore ita absolute *Princeps* non dicebatur, ut post Augustum.“ V. 24. praeter rem Cass.: *In quo jact. jocus est.* V. 28. cod. *hosti*; v. 30. *militis*. V. 33. Cass.: *T. ill. repetens quod cinaedus fecerat.* In

codice legi nihil potuit praeter verba *Turpe illud.*
V. 34. cod. N. *tu abstulisti sa . . . iam . . me . .*
Dorvill. : *Sarcinas nuper meas.*

FABULA VIII.

De mulierum libidine.

Quum castitatem Juno laudaret suam,
Jucunditatis causam non repulit Venus,
Naturamque affirmaret ut esse illi parem,
Interrogasse sic Gallinam dicitur :

„Si casta es, quanto possis satiari cibo?“ 5

Respondit illa : „Quidquid dederis, satis erit

Sic, ut concedas pedibus aliquid scalpere.“

„Ne scalpas,“ inquit, „satis est modius tri-
tici?“

„Plane; imo nimium est; sed permitte scalpere.“

„Ex toto ne quid scalpas, quid desideras?“ 10

Tum denique illa fassa est naturae malum :

„Licet horreum mihi pateat, ego scalpam tamen.“

Risisse Juno dicitur Veneris jocos,

Quia per Gallinam denotarat foeminas.

Inscriptio apud Cassitum haec est: *De Junone, Venere et Gallina*. Suo more narrant Romulus Divion. edit. Schwab. p. 641. et Nilantianus edit. Lugd. Batav. p. 137. V. 2. cod.: *Juconditatis causa non repellit Venus*. Dorvill.: *repulit*, non improbante Burmanno, qui confert ab se dicta ad Ovid. Met. I, 759; nec tamen nolit vel tunc retulit *V.*, *Natura ut affirmaret eam cunctis parem*; vel non repulit *V.*, *At ut naturam ostenderet esse illi parem, Rogasse coram sic Gallinam dicitur*. Codex enim versu 3.: *Naturaque ut affirm.* Cass., non animadverso profundiore ulcere, satis habuit scribere *Jucunditatis*, nec quidquam novavit Eichstadius, sed monet, *jucunditatis causa* nove dictum videri pro eo, quod est in prosaïcis contextibus *joci* vel *jocandi causa*. Scribendum vidi *causam*, h. e. ansam sive occasionem, quo verbo posito orationi ad integritatem nihil deest. Vitium proclive. V. 3. Cass. nulla sententia: *Nullamque ut adfirmaret esse illi parem*. Eichstad.: „Legi,“ inquit, „*Naturam ut affirmaret esse illic p.* *Illic*, i. e. ea in parte, usu loquendi Terentiano, v. c. Andr. IV, 1, 13.“ Sed bene se habet *illi*, Junoni. *Parem*, parem suae, Veneris, et ceterarum mulierum naturae. V. 5. Ms. dilucide: *Si casta es*, unde Burm. fa-

ciebat: *Huc asta. quanto* etc., Eichstad. *Dic fida*, ut epitheton haberemus simile istorum prosaïcorum, qui gallinam vocant *patientem et taciturnam*. Supersedebimus hic quoque mutationi. Ridicule Venus, et praeter expectationem, quasi ad Junonem conversa: *Si casta es*, inquit pro eo, quod est *Si sobria es*, si non plus solito comedis: ut intelligamus, quem cibum dicat. Quaerit enim, quo amoris modo contenta sit, et gallinae nomine deam tangit. Pro arbitrio Cass.: *Dic, sodes, quanto* etc. Versu quoque 7. expressimus lectionem libri Ms., cui lectioni hanc substituit Cass.: *Sed ut concedas*. Recte Eichstad.: *Sic*, ea lege, ut. V. 10. » *Ex toto*, i. e. omnino ne scalpas. Vid. ad Ovid III. Art. 476. » Burm. V. 13. frustra Cass. *joco*, et sequente versu *demonstravit*, ubi cod. *denotavit*, sed rectius Burm.: *denotarat*.

FABULA IX.

Quomodo domanda sit ferox juvenus.

Pater Familias saevum habebat filium.

Hic e conspectu quum patris recesserat,

Verberibus servos afficiebat plurimis,

Et exercebat fervidam adolescentiam.

Aesopus ergo narrat hoc breviter seni. 5

„Quidam juvenco vetulum adjungebat bovem.

Is quum, refugiens impari collo jugum,

Aetatis excusaret vires languidas:

Non est quod *timeas*, inquit illi Rusticus:

Non, ut labores, *duco*, sed ut istum domes, 10

Qui calce et cornu multos reddit debiles.

Sic tu, *nisi*, *natum* tecum assidue retinens,

Ferox ingenium comprimes clementiâ,

Vide ne querela major accrescat domûs.

Atrocitati mansuetudo est remedium.“ 15

Cass. a fronte: *De Juvenco et vetulo bove*. Cf. Romulus p. 645. et Anonymus Nilantii p. 137. V. 4. Cass. *Fervidâ adolescentiâ*. De scriptura codicis, quam postliminio redire jussi, cf. Handio laudatos interpp. ad Catull. 61, 235. V. 5. Italus: *A. e. n. h. brevissime*. V. 10. cod. *dico*, menda tralaticia. Cass.:

Non ut labores junxi, sed ut istum domem.

V. 12. cod. *retines*, Cass. *detines*, metu, ni fallor, corripiendae *re*-praepositionis in *retines*, quae *ancipitem* habet quantitatem. Vid. Desbillon. ad

Phaedri fab. I, 1, 1; III, 17, 15. etc. V. 13.
secuti sumus Dorvillium; nam Cass.: *Saevumque*
ing. comprimis.

FABULA X.

Quo comprimatur aliquando jactantia.

Victorem forte gymnici certaminis
Jactantio rem quum esse vidisset Sophus,
Interrogavit, amplisne adversarius
Valuisset humeris. Ille: „Ne istud dixeris:
Multo fuere vires majores meae.“ 5
Quod, inquit, ergo, stulte, meruisti decus,
Minus valentem si vicisti fortior?
Ferendus fortasse esses, si te diceres
Eum superasse, melior qui esset viribus.

Cass. inscripsit: *De Aesopo et victore gymnico.*
V. 2. cod.: *J. cum vid. Aesopus.* Egregie emen-
davit Cass. V. 3. cod.: *ampliusne.* V. 6. cod.
Mimis val. V. 8. sic legitur: *F. esses forte si te d.,*
quod vereor ut sit latinum, V. 9. Cass. *Astu su-*
per. qui esset melior viribus. Astu nimium est,
judice etiam Eichstadio. Vocabulum *melior* po-
tiore a nobis sede collocatum est.

FABULA XI.

De Asino ad lyram.

Asinus jacentem vidit in prato lyram:
 Accessit tentavitque chordas ungulâ.
 Sonuere tactae. „Bella res mehercules
 Male cessit *mihi*, ait, artis quia sum nescius.
 Si reperisset aliquis hanc prudentior, 5
 Divinis aures oblectasset cantibus.
 Sic saepe ingenia calamitate intercidunt.

Inscriptum hisce est in codice: *Quomodo ingenia saepe calamitate intercidant*, quae ex fine fabulae petita sunt. V. 2. Cass.: *Acc. et tentavit c. u.* Verum et non habetur apud Burmannum. V. 4. inseruimus *mihi* ad sustentandos numeros vacillantes. Cod. *quam sum nescius.*

FABULA XII.

Quanta sit inconstantia ac libido mulierum.

Ante aliquot annos Quaedam dilectum virum
 Amisit et sarcophago corpus condidit;
 A quo revelli nullo quum posset modo,

Et in sepulcro lugens vitam degeret,
Claram assecuta famam est castae virginis. 5
Interea fanum qui compilàrant Jovis,
Cruci suffixi luerunt poenas numini.
Horum reliquias ne quis posset tollere,
Custodes dantur milites cadaverum,
Monumentum juxta, Mulier quo se incluserat. 10
Aliquando sitiens unus de custodibus
Aquam rogavit medià nocte ancillulam,
Quae forte Dominae tunc assistebat suae,
Dormitum eunti: namque lucubraverat,
Et usque in serum vigilias produxerat. 15
Paulum reclusis foribus Miles prospicit,
Aegramque videt, sed facie pulchrà, Foeminam:
Corruptus animus illico succenditur,
Sensim impudica *et* uritur cupidine.
Sollers acumen *causulas* mille invenit, 20
Per quas videre possit illam saepius.
Quotidianà capta consuetudine
Paulatim facta est advenae summissior,

Mox arctiore vinxit *animum* copulâ.
 Hic dum consumit noctes Miles diligens, 25
 Desideratum est corpus ex *unâ* cruce.
 Turbatus Miles factum exponit Mulieri.
 At sancta Mulier, Non est quod metuas, *ait*,
 Virique corpus tradit figendum cruci,
 Ne subeat ille poenas negligentiae. 30
 Sic turpitudine laudis obsedit locum.

Liber in lemmate *Quanta est* etc. De fabula comparari ad hunc Nostrum Eichstad. jubet Petronium Sat. c. 111. seqq., Jo. Salisberiensem VIII, 10, inprimis autem Romulum Divion. p. 642. Schwab. edit. et Nilant. p. 110. Recentiorum nemo melius rem narravit Gallo Joanne Fonte (La Fontaine). Versu 1. legitur *Per aliquot annos*, de quo Eichstadius: „Imperite,“ inquit, „poëta *aliquot annos* finxit, quum in Anonymo Nilantii esset *jamdudum et multis diebus*.“ Sed ipsi poëtae vitium adeo crassum imputare nolim, putemque potius, in praepositione, per compendium, more librariorum, scripta, erratum esse. Aptam certe sententiam habet *Ante aliquot annos*, et sic solent fabulatores. Phaedrus Fab. 3, 9, 8.

Narrabo tibi, *memoriâ quod factum est meâ.*
 V. 3. Cass. *divelli.* Versu 7. *luerunt* mediâ syllabâ
 correptâ pronuntiandum est, ut versus constet.
 V. 15. minus recte cod. et Cass. *perduxerat.* Vid.
 not. ad v. 1. Ceterum parum placet *ὁμοιοτέλευτον*
lucubraverat, produxerat; sed ita Phaedrus non-
 nunquam: vid. I. prol. 3, 4; fab. 5, 10, 11;
 8, 1, 2; 18, 4, 5; II., 4, 1, 2, 3, etc. V. 17.
 iidem pravis numeris:

Videtque aegram, sed facie pulcrâ Feminam.
 V. 20. metro nimis uniformi cod. et edd.: *S. ac.*
mille causas inv. V. 21. vulgo posset, quod *σο-*
λοικίζει. V. 23. sic plane codex. Quod unice
 probandum ait Eichstad., et *submissior* intelli-
 gendum esse illo sensu, quo seriores poëtae usur-
 pare coeperunt vocabulum de eo, qui alterius
 precibus vincitur ac subigitur. Stat. Theb. I, 662.
 Temere et ne justo quidem numero Cass.: *P. f.*
est ad votum submissior. Ad sequentem versum
 Eichstad. monet, animi *copulam* sumtam videri
 ex Horatii Od. I, 13, 17. (*Felices ter et am-*
plius, Quos irrupta tenet copula etc.) Idem ad
 v. 26. recte suppletum monet *una.* Petronius
 l. 1. *ut postero die vidit unam sine cadavere*
crucem.

FABULA XIII.

Fortunam interdum praeter spem atque expectationem favere.

Unam expetebant Virginem Juvenes duo,
Vicit Locuples genus et formam Pauperis.
Ut nuptiarum dictus advenit dies,
Animus dolorem quia non poterat perpeti,
Moerens propinquos contulit se in hortulos, 5
Quos ultra paulo villa ditis splendida
Erat acceptura Virginem e matris sinu,
Parum ampla in urbe visa quod fuerat domus.
Pompa explicatur: turba concurrit frequens,
Et conjugalem praebet Hymenaeus facem; 10
Asellus autem, qui solebat Pauperi
In quaestum ferre, stabat portae in limine.
Illum Puellae casu conducunt suae,
Viae labore teneros ne laedat pedes.
Repente coelum, Veneris misericordiâ, 13
Ventis movetur, intonat mundi fragor,
Noctemque densis horridam nimbis parat;

Lux rapitur oculis, et simul vis grandinis
Effusa et pluvia admista comites dissipat,
Sibi quemque cogens petere praesidium fugâ. 20
Asellus notum proxime tectum subit,
Et voce magnâ sese venientem indicat.
Procurrunt pueri, pulcram adspiciunt *Virginem*
Et admirantur, deinde Domino nuntiant.
Inter sodales ille paucos accubans 25
Amorem crebris avocabat poculis.
Ubi nuntiatum est: recreatus gaudio,
Hortante Baccho et Venere, dulces perficit,
Sodalitatis inter plausus, nuptias.
Quaerunt parentes per praeconem *Filiam*; 30
Novus maritus conjuge amissâ dolet.
Quid esset actum, postquam populo innotuit,
Omnes favorem comprobarunt Coelitum.

Inscriptionem Cass. putida diligentia in ver-
sum pessimum detorsit hunc:

Fortuna interdum praeter spem hominibus favet.

Quemadmodum et sequentem fabulam ita
incipit:

Disce hic, quam noceat saepe, verum dicere, ubi Ms. hoc lemma ostendit: *Quam noceat saepe verum dicere.* Et similiter fab. 17, 18, 20. V. 4. frustra Cass.: *Amans, dolorem —, nec melius v. 6.: — hortulos. Hos ultra etc.* Ceterum ibi scriptus: *Q. u. paulo villa splendidi divitis.* Burm. et Cass. *splendida.* Recte. Vocem proximae librarius accommodans dedit *splendidi*, et *divitis* pro ἐμμέτρῳ *ditis.* V. 10. *praebet*, monstrat, exhibet. Incassum Burm. et Cass. *praefert.* V. 12. cod. *Quaestum ferre.* Handius apud Eichstadium: „Fortasse,“ inquit, „*Quaestum ferre adstabat*, ut Statius loquitur in Thebaïde.“ Verum ne hoc quidem sufficit ad complendum versum. Scripsimus *qui solebat pauperi in quaestum ferre*, qui solebat res hominesque portare in quaestum illius pauperis; quae descriptio est jumenti conducticii, quod nummo locabatur. Simili sententia apud Phaedrum IV, prol. v. 4. *in quaestus* pro vulgato *quaestus* posuit cum Heinsio Gudique Desbillionius. Et recte, pace Bentleji dixerim, qui mirifica ibi molitur. Similiter Claudianum dicere *in quaestum venire* monet Heinsius apud Schefferum. *In* praepositio, praesertim per compendium scripta, facile fugit oculos librariorum. V. 14. ineleganter codex: V. *labores teneros ne laedant pedes.* De versûs 17. integritate mihi non constat,

parum intelligenti, quomodo *mundi*, h. e. coeli, *fragor* dicatur *parare noctem horridam nimbis densis*. An dederat fortasse scriptor *arat*, dividit fulminibus? Quod rarius ea potestate verbum *ansam* corruptionis praebuerit. V. 19. Cass.: *E. et pl. densa cunctos diss.* Sed modo legimus *densis*, neque tam ad rem pertinet, *cunctos dissipatos* fuisse, quam *puellae comites*. Versu 22. Burm. malebat *sese venisse*. Verum utcunque ferri potest lectio vulgata. V. 29. temere Cass. *Aequalitatis*.

FABULA XIV.

Quam noceat saepe verum dicere.

Aesopus turpi quum serviret Foeminae,
 Quae se expingendo totum intricabat diem,
 Vestem, uniones, aurum, argentum, comparans,
 Neque inveniebat, digito qui se tangeret:
 „Licetne paucis?“ inquit. „Edicas.“ „Vires: 5
 Quidvis efficies, cultum si deposueris.“
 „Adeone per me videor tibi meliuscula?“
 „Imo, nisi dederis, sponda cessabit tua.“

»» At non cessabunt latera, «« respondet, »» tua, ««
Et objurgari jussit *ferulis* garrulum. 10

Armillam is tollit paulo post argenteam.

Eam non apparere ut dictum est Mulieri:

Furore plena vocat omnes, et verbera

Proponit gravia, verum si non dixerint.

» Aliis *id* inque; me non fallis: certe, *ait*, 15

Flagris sum caesus, verum quia dixi, modo. «

De inscriptione vide notata ad antecedentem fabulam. Versu 3. cod.: *unionem*. Correxere Burm. Cass. V. 4. liber: *inveniret*, quod haud convenit praegresso *intricabat*. Verum vidisse puto Cassitum. V. 5. idem nulla sententia: *Dicas* (sic Ms.) *viris*; *Quid vis* etc. Secundum horum verborum legere non potuerat Dorvillius; Cassitus totum non est assecutus: nam *Vires* haud dubie fabulator scripsit, h. e. viges floresque, quemadmodum usurpari solet *Virere*. *Quidvis* codex, quod male mutavit ditor Neapolitanus. V. 8. recte Burm. *cessabit*. Ms. et Cass.: *cessavit*. V. 10. legitur *Et objurgari jussit servum garrulum*. Sed intra objurgationem res non substitit; id quod ex ultimo versu fabulae intelligitur. Similia *ferulis* et *servum* sive *servū*. Eodem plane modo Suet. loquitur Calig. 20. Cf.

lexica in *Objurgare*. V. 11. pravis numeris Cass.:
Paullo post armillam tollit is arg. Pro tollit
 Burm. malebat *perdit*; sed praestat vulgatum.
 V. 13. *omnes* priorem syllabam corripit, ut fit
 nonnunquam apud poëtas. V. 15. cod.:

Aliis . . . inquit me non fallis certe.

Cass.: *Aliis minare, neque me fallis certe, ait.*
Ceterum, in ceterum.

FABULA XV.

*Nimiam securitatem saepe in periculum homines
 inducere.*

Feles habebat Gallus lecticarios.

Hunc gloriose Vulpes ut vidit vehi:

Sic est locuta: „Moneo, praecaveas dolum:

Istorum namque vultus si consideras,

Praedam portare iudices, non sarcinam.“ 5

Postquam esurire coepit saeva societas,

Discerpsit Dominum et fecit partes facinore.

In inscriptione liber *ducere*, minus quidem
 usitate in hac forma loquendi. V. 2. idem *glo-*
riosa, quod jam olim emendavit Burm. V. 6. cod.

sera, quod, defendi posse visum doctissimo Handio, mutatum est a Cassito in *sero*, cum scribendum esset *saeva*. Non semel haec vocabula pro similitudine sua (*seva*, *sera*,) permixta sunt in libris. Postremo versu legitur *facinoris*; sed vereor ut quisquam interpretum intellexerit, quid sit *partes facere facinoris*. Ponendum vidi *facinore*, per facinus, cujus contrarium dicitur *sine facinore*. Errare solent librarii circa extremitates vocabulorum. Vid. Pfeiffer über Bücher-Handschriften p. 204, et cf. fab. 27, 9. Phaedrus Fab. I, 5, 6.:

Sic est locutus partibus factis leo.

FABULA XVI.

De Scrofa et Lupo.

Premente partu Scrofa quum gemeret jacens,
 Accurrit Lupus et obstetricis partibus
 Se posse fungi dixit, promittens opem.
 [Quae vero nosset pecoris fraudes improbi,]
 Suspectum officium repudiavit malefici,
 Et, *Satis est*, inquit, *si recedas longius.* 5
 Quodsi perfidiae se commisisset Lupi,
 Parens dolori, fata deflesset sua.

Versu 1. cod. *tremante*, Dorvill. *tumente*, Burm. *instante*. Recte Cass.: *premente*. Romulus Divionensis Phaedr. Schwab. tom. II. p. 615.: *Premente* partu Scrofa cum jaceret dolore gemens etc. Mox Burm. malit *Quia vero*. Sed hunc versum non possum non pro glossemate habere, cum nihil contineat, quod non ex sequentibus intelligatur, et *ταυτολογικῶς* idem nunc dicatur *pecus improbum*, nunc *maleficus*, altero horum sufficiente ad rem declarandam. Quare uncinis haec inclusi. V. 6. Cass.: *Quae si* etc. Frustra. V. 7. cod.

Pari dolore fata deflesset sua.

Ad haec stupens Eichstadius: „Ultimus,“ inquit, „versus vix sanum sensum habet. Quid enim illud *Pari dolore*?“ nec tamen cogitavit de remedio, quod adhiberetur ulcerato loco. Rectum censeo *Parens dolori*. Cf. notata ad antecedentis fabulae versum ultimum. Cicero Epist. ad Attic. II, 21. medio: *Timeo*, — *ne omni animi impetu dolori et iracundiae pareat*. Et sic passim scriptores.

FABULA XVII.

Non esse malo addendum malum.

Servus profugiens dominum naturae asperae
Aesopo occurrit, notus e viciniâ.

„Quid tu confusus?“ „Dicam tibi clare, pater:
Hoc namque es dignus appellari nomine,
Tuto querela quia apud te deponitur. 5

Plagae supersunt *semper atque alapae* mihi;
Subinde ad villam *curro intentis viribus*;
Domi si coenat, totis persto noctibus;
Sive est vocatus, *vigilandum* ad lucem *est mihi*.
Emerui libertatem, canus servio. 10

Ullius essem conscius culpae mihi,
Aequo animo ferrem. Nunquam sum factus satur,
Et super, infelix, saevum *perpetior* domi.
Has propter causas et, quas longum est promere,
Abire destinavi, quo tulerint pedes.“ 15

„Ergo“ inquit, „audi. Quum mali nil feceris,
Haec experiris, ut refers, incommoda:

Quid ; si peccâris? quae te passurum putas?^a
Tali consilio est a fugâ deterritus.

Etiam ex hac inscriptione versum Cass. fabricatus est, ita scribens:

Malo non esse *disces* addendum malum.
Cf. notata ad fabulam 13. Versibus 6. et sequentibus usque ad 11. haec invenit Dorvill.:

Plagae supersunt l

Subinde ad villa

Domi si coenat totis pr. noctibus

Sive aesiu vocatus ad luc . . .

Emerui libertatem curius

Ullius essem culpae mihi conscius.

In quibus ipsi Dorvillio placebat *praesto noctibus*, Burmanno autem, quod etiam Cassito, *persto noctibus*. Versu 7. Burm. poni jussit *ad villam totis curro viribus*, 9. *Sive est vocatus*, redeo ad lucem domum, et in sequentibus *libertatem carius*, culpae si mihi. Apud Cassitum sic legitur:

Plagae supersunt semper mihi post verbera;

Subinde ad verberandum deficiunt manus.

*Domi si coenat dominus, persto noctibus:
Sive est vocatus, vigilo ad lucem in semitâ.*

Versu 8. non inepte scripseris *Domi ipse coenat?*
totis etc. Quanquam ferri potest lectio vulgata.
Versu 11., si subaudiendum est. Versu 13. cod.
depravate: *patior dom . . .*, ex quo κακόμετρα
parumque intelligenda Cass. exsculpsit haec:

Et super, infelix! saevum patior dominum?

Ego

Has propter etc.

Super saevum, super saevitiam. Per-prae-
positioni in perpetior sequens syllaba offecit.

FABULA XVIII.

Ferendum esse aequo animo, quidquid acciderit.

Equum e quadrigâ multis palmis nobilem

Abegit Quidam et in pistrinum vendidit.

Productus ad bibendum cum foret a molis,

In circum aequales ire conspexit suos,

Ut grata laudis redderent certamina.

5

Lacrimis obortis, „Ite felices,“ ait;

„Celebrate sine me cursu sollemnem diem!
Ego, quo scelesti furis abstraxit manus,
Ibi sorte tristi fata deflebo mea.“

Inscriptionem versificavit bonus vir Cassitus,
deditque hoc:

Ferendum aequo animo est quidquid acci-
derit *mali*.

Versu 1. codex habet *et quadrigam*. Emendatores
Burm. Cass. Versibus 2. 3. legendum fortasse est,
oratione concinniore: — *vendidit*, *P. ad c.* qui
forte *a m.* *In circum aequales* etc. Cf. fab. 10, 1;
22, 1; 29, 3. Phaedrus Fab. I, 7, 1:

Personam tragicam *forte* Vulpes viderat.

III, 7, 2.:

Canis perpasto macie confectus Lupus
Forte occucurrit.

IV, 19, 17.: *Forte* Clazomenae prope Antiqua
fuit urbs. V, 6, 1.:

Invenit Calvus *forte* in trivio pectinem.
7, 9.: Is *forte* ludis etc. Alibi habent *Olim*, vel
Quondam, neque aliae multae, in quibus nihil tale
legitur, fabulae propterea magis probantur. V. 5.

*laudis certamina dictum, ut apud Phaedrum
Fab. V, 5, 7.:*

Venere artifices laudis ad certamina:

ne quis *ludis* scribendum existimet. V. 6. con-
fidenter Cass.: *Vivite felices*, V. 8. codex et
Cass.: *adtraxit*. Permutatio solita in libris. Cf.
vel 19, 5, 27, 5.

FABULA XIX.

Famem acuere animantibus ingenium.

Si quando in silvis Urso desunt copiae,
Scopulosum ad littus currit et, prendens petras,
Pilosa crura sensim demittit vado;
Quorum inter villos haesere ut Cancri simul,
In terram abripiens excutit praedam maris, 5
Escàque fruitur passim collectà vafer.
Ergo etiam stultis acuit ingenium fames.

Versu 4. codex: *Q. i. v. simul haeserunt can-
cri*. Numeros Cass. restituens fecit *canceres*; sed
animalia ista aquatilia non *canceres* audiunt, sed
cancri, quod habet liber. V. 5. MS.: *arripiens*.
Cass.: *Intortam adripiens e. pr. manu*; sed oppo-

nuntur *terra et mare*, nec quidquam mutandum
est praeter *arripiens*, cuius loco posuimus saepe
cum illo commutatum *abripiens*. Cf. 18, 8.
V. 7. liber *stulto*. Emendavit Cass.

FABULA XX.

Verbis saepe homines decipi solent.

Quidam per agros *divitis* carpens iter,
Ave exaudivit et, moratus paululum,
Adesse ut vidit neminem, coepit gradi.
Iterum salutat idem ex occulto sonus.
Voce hospitali confirmatus restitit, 5
Ut, quisquis esset, par officium redderet.
Quum circumspectans errore haesisset diu,
Et perdidisset tempus aliquot millium:
Ostendit sese Corvus et, supervolans,
Ave usque ingessit. Tum se lusum intelligens, 10
„At male tibi sit,“ inquit, „ales pessime,
Qui festinantes sic detinuisti pedes.“

Cass.: *De Viatore et Corvo*.

Verbis saepenumero homines decipi solent.
Quidam etc.

Versu 6. intempestivus emendator Cass.: *officium reciperet*, et v. 8.: *tempus aliquod*, illico *Ostendit* etc. V. 11. depravatis numeris legitur *At tibi male sit*: nam posterior syllaba in *tibi* anceps est, in *male* nunquam producitur.

FABULA XXI.

Nihil ita occultum esse, ut non reveletur.

Pastor Capellae cornu baculo fregerat;
Rogare coepit, ne se domino proderet.
„Quamvis indigne laesa, reticebo tamen;
Sed res clamabit ipsa, quid deliqueris.“

Cass. inscriptionem veterem omisit, suam posuit, hanc videlicet: *De Pastore et Capella*. Ceterum cod.: *N. i. o. e., quod non reveletur.*

FABULA XXII.

Ubi leonis pellis deficit, vulpinam induendam esse, h. e. Ubi deficiunt vires, astu utendum.

Serpens Lacertam forte adversam prenderat;
Quam devorare patulà quum vellet gulà,

Arripuit illa prope jacentem surculum,
 Et pertinaci morsu transversum tenens
 Avidum solerti rictum frenavit morâ:
 Praedam dimisit ore Serpens irritam.

5

Cass.: *De Serpente et Lacerta.*
 Serpens Lacertam etc.

Versu postremo cod. *demisit.*

FABULA XXIII.

De Cornice et Ove.

Odiosa cornix super Ovem consederat;
 Quam dorso quum tulisset invita *haec* diu,
 „Idem,“ inquit, „tu si forte fecisses Cani,
 Poenas dedisses.“ Illa contra pessima:
 Despicio inermes, *eadem* cedo fortibus;
 Scio, quos lacebam, quis dolosa serviam:
 Ideo senectam *per tot* annos prorogo.

5

Rem narrant etiam Romulus Divionensis Phaedr.
 Schwab. II. p. 674. et Anonymus Nilantii Fab.
 LV. p. 52., quorum prosam orationem in versus
 redegit Burm. Append. fabular. nro. XXVII., sicut

fecit etiam in fabulis 1. et 25. Versu 5. vox tertia praeter d litteram omnis evanuerat. Scripsit itaque Cass. *equidem*; sed recte, si quid video, eruditissimus Eichstadius *eadem*, quem sequor.

FABULA XXIV.

De Servo et Conscientia.

Nullum est maledictum gravius Conscientiae.
 Quum Servus, *noctu, simulans se esse ipsum virum,*
 Uxorem Domini *constupravisset* sui,
 Idque illo sciret clam fore: Conscientia:
 „Placet,“ inquit, „tibi, quod nummos non de-
 bes?“ — Placet. — 5
 „Sed non impune, quia *animam* debes, placet.“

Versibus 1. 2. 3. codex:

Nullum mal. est gr. conscientia.

Cum Servus n s . . . m . . .

Uxorem domini pravisset sui.

Sed *conscientia* non est *maledictum*. Scribendum *conscientiae*, maledicto conscientiae. Versu 2.
 Cass :

Quum Servus nummos simulans quosdam
solvere.

Verum si simulavit seolvere, nec revera solvit servus, quomodo non debere dicitur in sequentibus? Versu 4. Ms. *ille*, quo rectius est *illo*, domino, cujus intererat scire facinus ac vindicare. Ibidem legitur *clam circumstantibus* (versus sic habet apud Cassitum:

Idque ille sciret *fore* clam circumstantibus), quasi tanta flagitia circumstantibus aliis committerentur. Ipsius vi sententiae scribendum *Conscientia*, ut sciamus, quis pronuntiet verba *Placet tibi* et quae sequuntur, item illa *sed non impune* etc. V. 5. Cass.:

Placet tibi? inquit, quod *herae* non debes,
placet?

Jam *nummi*, quos scorto servus debuisset, *animae* opponuntur. Denique versu 6. insulse legitur:

Sed non impune. Quia mi debes, non placet. Ex verbis *quia animā* fieri potuisse *quia mihi*, vel *quia mi*, sciunt, qui codices MSS. versarunt, permissaeque sunt graviores correctiones in libro tam lacero atque depravato. *Animam* seu *vitam* debere

homo dicitur ob adulterium commissum. Vide Lipsii Excurs. ad Tacit. Ann. 4, 42, interpp. Horatii ad Sat. I, 2, 41; II, 7, 61.

FABULA XXV.

Multos verbis blandos esse, corde infideles.

Quum Venatorem celeripes fugeret Lepus,
Et a Bubulco visus veprem irreperet:

„Oro per Superos perque spes omnes tuas,
Ne mi indices, Bubulce: nihil unquam mali
Huic agro feci.“ Et Rusticus: „Ne timueris. 5

Late securus.“ Jamque Venator sequens:

„Quaeso, Bubulce, numquid huc venit Lepus? —

„Venit, sed abiit hac ad laevam,“ et dexteram

Demonstrat nutu partem. Venator citus

Non intellexit, seque e conspectu abstulit. 10

Tum sic Bubulcus: „Ecquid est gratum tibi,

Quod te celavi?“ — „Linguae prorsus non nego

Habere atque agere maximas me gratias;

Verum oculis ut priveris opto perfidis.“

Fabula exstat etiam apud Romulum Divion. edit. Schwab. p. 658. et apud Anonym. Nilant. p. 47.; quos Burm. secutus eam versificavit Append. XXIII. p. 390. Cassitus: *De Lepore et Bulco*.

Multi infideles pectore, verbis benevoli.

Quum Venatorem etc.

Versu 1. legitur pravo numero:

Quum Venatorem celeri pede fugeret Lepus.

V. 2. frustra Cass.: *adreperet*. V. 5. cod.: *Et Rusticus, ne timeret*. Burm.: *At Rusticus, ne timeas, ait*, quae peccant in metrum. Cass.: *Et Rust., Ne time; retro Late securus*, verbi *time* posteriore syllaba correpta, praeter usum hujus scriptoris: nam de aliorum vide Wasii Senarium capite 15. et Car. Lingii Quaestiones Plaut. pagg. 34. seqq. *Nec retro* satis placet, cum ad sententiam nihil aut non multum conferat. Verius itaque puto id, quod posui, *Ne timueris*. V. 11. insuavi ὁμοιοτελεύτῳ legitur *Tunc sic*. Vid. Clariss. J. H. Voss. ad Tibull. I, 1, 21.

FABULA XXVI.

Multa nobis jucunda, quae tamen sunt incommoda.

Quum blandiretur Juveni Meretrix perfida,
Et ille, laesus multis saepe injuriis,
Tandem clamaret sese fidum proteri:

„Sexcentis,“ inquit, „donis rivales licet
Contendant, ego te plurimi facio tamen.“ 5

Juvenis recordans, quoties deceptus foret:

„Libenter,“ inquit, „mea lux, hanc vocem audio,
Non quod fidelis, sed quod jucunda est mihi.“

De re narrata cf. Romulum Divion. p. 644.,
Nilant. p. 112. In inscriptione librarius pro
more sui seculi *jocunda*, Cass., omissa ea, po-
suit *De Juvene et meretrice*. Idem versibus 3.
seqq.:

*Tandem tentaret sese falsum conqueri,
Sexcenti, inquit, rivales muneribus licet
Contendant etc.*

Sed illud *tentaret sese falsum conqueri* debilius est quam pro re; versus autem medius claudicat male acuto verbo *inquit* in posteriore syllaba; quale vitium abhorret ab elegantia fabulatoris. V. penultimo cod. *Lubenter*, quod obsoletum fuit illo aevo.

FABULA XXVII.

*Multi viverent, si salutis gratia parvi facerent
fortunas.*

Canes effugere quum jam non potis est Fiber,
Graeci loquaces quem dixerunt Castorem,
Et indiderunt bestiae nomen dei,
Illi, qui jactant se verborum copiâ,
Abripere morsu fertur testiculos sibi, 5
Quia propter illos sentiat sese peti.
Divinâ fieri quod ratione non negem:
Venator namque simul invenit remedium,
Omittit ipse persequi, vetat et canes.
Hoc si praestantiores homines sic suo 10
Vellent carere, tuti posthac viverent:
Haud quisquam insidias nudo faceret corpori.

Eichstadius: „Haec una,“ inquit, „quantum meminimus, fabula est, quae in Aesopicis graecis, hucusque editis, invenitur. Servavit eam Maximus Planudes, legiturque in Furiana Fabb. Aesopiarum editione nro. XXVI. p. 93.“ Versu 4. perperam Cass.: *Vani qui jactant.* V. 5. cod.: *Arripere.* Cf. not. ad fab. 18, 8. Versibus 6. 10, 11. liber: *se peti, Haec si, careret uti.* V. 9. legitur:

Omittit ipsum persequi, et vocat canes, quae non uno nomine reprehendenda sunt: siquidem neque ipsum sententiae convenit, cui aptum foret *illum* vel *istum*, neque in verbo *vocat* significatio inest omittendae persecutionis. Deinde non placet vox iambica *vocat* quinta huius metri regione, ubi regnant spondei et pedes *τετράσημοι*. Quibus omnibus nos incommodis simul medicaturi dedimus

Omittit ipse persequi, vetat et canes, h. i. et vetat canes eum persequi; quemadmodum nuper apud Horatium Od. 2, 20. 6. scribendum vidimus *non ego, quem vetas* (obire), *Dilecte Maecenas, obibo*, ubi similiter codd. tam scripti quam typis excusi: *quem vocas.*

Quod *ipsum* scriptum est pro *ipse*, cf. notata ad fab. 15, 7. V. 12. Cass. *Faciet*, quo sine detrimento carebimus.

FABULA XXVIII.

*Non praeteritam, sed praesentem adspiciendam
esse fortunam.*

Papilio Vespam proelio fortem videns:

„O sortem indignam! ab asinis tu membra
accipis,

Quorum excrementis orta; nos ab equo sumus.

Ego laqueis improvisis, fortis proeliis,

Arte omni princeps, *incido*, qualis fui. 5

En cuncta levitas putris et volatilis!

Tu, qui fuisti mulus clitellarius,

Quemcunque visum est, laedis fixo aculeo.“

Et Vespa dignam moribus vocem edidit:

„Non, qui fuerimus, sed, qui nunc simus, *vide*. 10

Cass.: *De Papilione et Vespa.*

Papilio Vespam etc.

Idem verss. 2. seqq.:

O s. ind.! a mulis membra tu acc.,

— — —

Ego loquens in paternis fortis praeliis,

A. o. pr. cogito qualis fui!

En cuncta etc.

Versu 4. Dorvill. haec reperit in MS.: *Ego laqueus in pr* Proceleusmaticus (*Ego laque —*) non inusitatus est in hoc metri genere: cf. Phaedr. fab. I, 30, 11. etc. Vv. 8. seqq. cod. *infixo, vocem aedis, qui nunc sumus.*

FABULA XXIX.

Pravis non esse fidem adhibendam.

Avis, quam dicunt Terraneolam rustici,

In terrâ nidum quia componit scilicet,

Forte occucurrit improbae vulpeculae,

Quâ visâ pennis altius se sustulit.

„Salve,“ inquit illa; „cur me fugisti, obsecro? 5

Quasi non abunde mihi sit in prato cibi!

Grylli, scarabei, locustarum copia

Adest: quid metuas? Ego te multum diligo

Propter quietos mores et vitam probam.“

Respondit contra *haec: „Eu, fidem bene prae-*
dicas! 10

Non viribus sum par tibi, sed sum subdola.

Quid sequere? Vitam tibi non committo meam.“

Etiam hujus Fabulae inscriptionem omisit Cass. et titulum fecit *De ave Terraneola et Vulpe*. V. 3. codicis lectio occurrit jam emendata erat a Burmanno. V. 5. Ms.: *fugis*, et sequente *sit mihi*; octavo autem sic: *est quod ego deligo*. V. 9. temere Cass.: *Pr. tam sanctos mores*. V. 10. cod.: *Respondit contra equidem bene praedicat*. Burm.: *contra ales*. Cass.: *R. c.: Tu bene quidem pr.* V. 11. MS.: *Non par tibi sed sum sub divo*, unde Burm.: *In terra non sum par tibi, sed sum sub dio*. Cass. hoc dedit:

Non socia sum propterea tibi, sed subvolo,
quasi legisset in libro MS. verba sed subvolo,
quod tamen mihi videtur posuisse ex conjectura,
cui plurimum ipse tribueret. Quanquam fac,

librum hanc scripturam ostendere *sed sum sub-
volo* (nam verbum substantivum metri haud dubie
gratia expunctum est a Cassito), sed si ita legitur
in codice, eo magis etiam firmari dicam per-
scriptam a me lectionem propterea, quod voca-
bula *subuolo* et *subdola* paribus et forma et
numero ductibus litterarum constant, quos quam
inter se commutari proclive sit, sciunt codicum
gnari. Ultimo versu liber *Quin sequere tibi
non committam meam*. Dorvill.: Q. s.; *salutem
tibi etc.* Burm.: Q. s.; *vitam tibi n. c. m.*
Cass. :

*Quin sequeris praedam? etiam tibi committo
meam,*

bene quidem, quod posuit verbum *committo*,
cujus elegans pro futuro usus est, quodque aufert
ὁμοιοτέλετον, celerum male etiam ipse servans
Quin, quod saepissime pro *Quid* scriptum est a
librariis, et contra. *Quin sequeris praedam* idem
est ac si dicas *Cur non sequeris praedam?* quae
sententia abhorret ab hoc loco. Et quid, quaeso,
ista sibi volunt *etiam tibi committo meam?*
Legitne in codice Cass. hoc *Quin sequi
et . . . tibi committo meam?* Sic videtur; sed

tum quoque *et* istud ex vocabulo *vitam* superesse existimandum est, e pro i littera scripta, sicut saepe factum per oscitationem librariorum. Admittendum sane Burmanni *vitam*, scribendumque est:

Quid sequere? Vitam tibi non committo
meam.

Bei dem Verleger ist erschienen:

Virgilius Virgilianus, sive Quaestio de Virgilii locis dubiis aut corruptis. Accedit Index: in quo poëtae omnis cum rerum tum verborum antiquitas proprietatesque breviter explicatur. Scripsit Fr. Henr. Bothe. 8. 15 gr. sächs. oder 56 kr. rhein.

Ein Wort- und Sachregister über den vielgelesenen *Virgil* ist ein oft und allgemein gefühltes Bedürfnis, dessen Befriedigung hier gewiss von den würdigsten Händen geboten wird. Der berühmte Herr Verfasser hat sich zwar eben um der allgemeinen Anwendbarkeit willen auch in der Ausdehnung beschränkt; doch wird kein Leser des Virgil das Wesentliche und Nöthige vermissen, und der durch den geringen Preis erleichterte allgemeine Eingang von dem entschiedensten Nutzen seyn. Wir glauben daher besonders, daß Lehrer an Anstalten, wo Virgil gelesen wird, das Büchlein gern ihren Zuhörern in die Hände geben werden, um die Erklärungen in Zeit und Materie zu erleichtern und sicher zu stellen. Beigefügt sind kritische Untersuchungen verderbter und streitiger Stellen, um die allgemeine Aufmerksamkeit von neuem darauf zu heften.

Des Quintus Horatius Flaccus erster Brief des zweiten Buches, erklärt von Carl Zell. 8. 30 kr. rhein. oder 8 gr. sächs.

Der Herr Verfasser hat diesen interessanten Brief ausgewählt; nicht nur, um ihn als Probe einer künftigen allgem.

allgemeinen Bearbeitung vorzulegen, sondern auch, um für Lehranstalten aus dem beliebten Dichter ein vorzügliches Stück auszuheben, welches durch seine vielseitige Beleuchtung sowohl für die Sprache, als auch für Geist und Geschichte, reichen Gewinn bietet. Es wird daher gewiß mit entschiedenem Beifall und um so leichter aufgenommen werden, da der geringe Preis die Anschaffung allgemein möglich macht.

Bekker, G. J., Specimen variarum lectionum et observationum in Philostrati vitae Apollonii libr. I. Adj. scholiasta graecus ms. *ad septem libros priores*. Accedunt *Fr. Creuzeri* annotationes. 8. maj. 22 gr. sächsisch, 1 fl. 30 kr. rh.

Desaga, M., teutsche Sprachlehre für Lehrende und Lernende in Verbindung des Lehrstoffes mit zweckmäßigen Uebungs-Aufgaben. Zweite sehr verbesserte und vermehrte Auflage. 12 Bogen. 8. 9 gr. sächs. oder 36 kr. rkein.

Der jetzige Abdruck dieser vortrefflichen Sprachlehre ist eigentlich schon die dritte Auflage, da schon vor der im Jahr 1810 erschienenen Ausgabe eine frühere, gedrängtere Bearbeitung, sich in kurzem vergriffen hatte, ohne in den Buchhandel gekommen zu seyn. Dies ist gewiß schon hinreichender Beweis für die Zweckmäßigkeit des Buches. Inzwischen ist die vorliegende Auflage durch den gewissenhaften Fleiß des Hrn. Verfassers nicht nur

von allem Ueberflüssigen gereinigt, und wo möglich noch zweckmäßiger geordnet, sondern auch mit bedeutenden Zusätzen, z. B. bei der Rechtschreibung, der Lehre von der Verbindung der Wörter zu Sätzen, durch passendere und vollständigere Uebungsaufgaben für jeden Lernstoff bedeutend bereichert, und somit ein äußerst vollständiges Lehr- und Uebungsbuch der deutschen Sprache geworden, welches für Lehrer und Lernende, so wie zur Selbstübung einen entschiedenen Vorzug verdient.

Desaga M., gründliche Anleitung zur Kopfrechnung in zwei Abtheilungen, deren erste die Anleitung, die zweite 286 ausgerechnete Beispiele enthält. 8. 9 Gr. 36 kr. rhein.

Der Herr Verfasser, durch seine bereits in mehreren Auflagen erschienene *teutsche Sprachlehre* vortheilhaft bekannt, bewährt auch hier wieder sein ausgezeichnetes Talent, den Gegenstand so darzustellen, daß er ohne Umschweife auch der mäßigsten Fassungskraft deutlich werden muß. Dieß ist beim *Kopfrechnen* durch die erleichterte Anwendbarkeit auf alle Verhältnisse des Lebens ein sehr wesentlicher Vorzug, welcher in dem vorliegenden Werkchen noch dadurch gehoben wird, daß die richtige Entwicklung der Grundsätze jeder Oberflächlichkeit vorbeugt. Wie nöthig und nützlich übrigens die Kenntniß und Fertigkeit des Kopfrechnens ist, ist allgemein bekannt, und wir hoffen daher bei dem geringen Preise gute Aufnahme. Die verschiedenen Maafs- und Münzfusse sind auf die gegebenen Beispiele sehr leicht anzuwenden.

Verbesserung.

In der *Praefatio*, Seite 8 Zeile 2 von oben, bitten wir zu lesen:

penetrare statt *penetrave*.

Bey dem Verleger ist erschienen und zum Schulgebrauche besonders zu empfehlen:

Eckerle, W. W., Naturlehre, mit Rücksicht auf die aus Unkunde derselben entstehenden Volksirrthümer, für den Schul- und Selbstunterricht und für Volkslehrer, mit 2 Blättern Abbildungen in Steindruck.

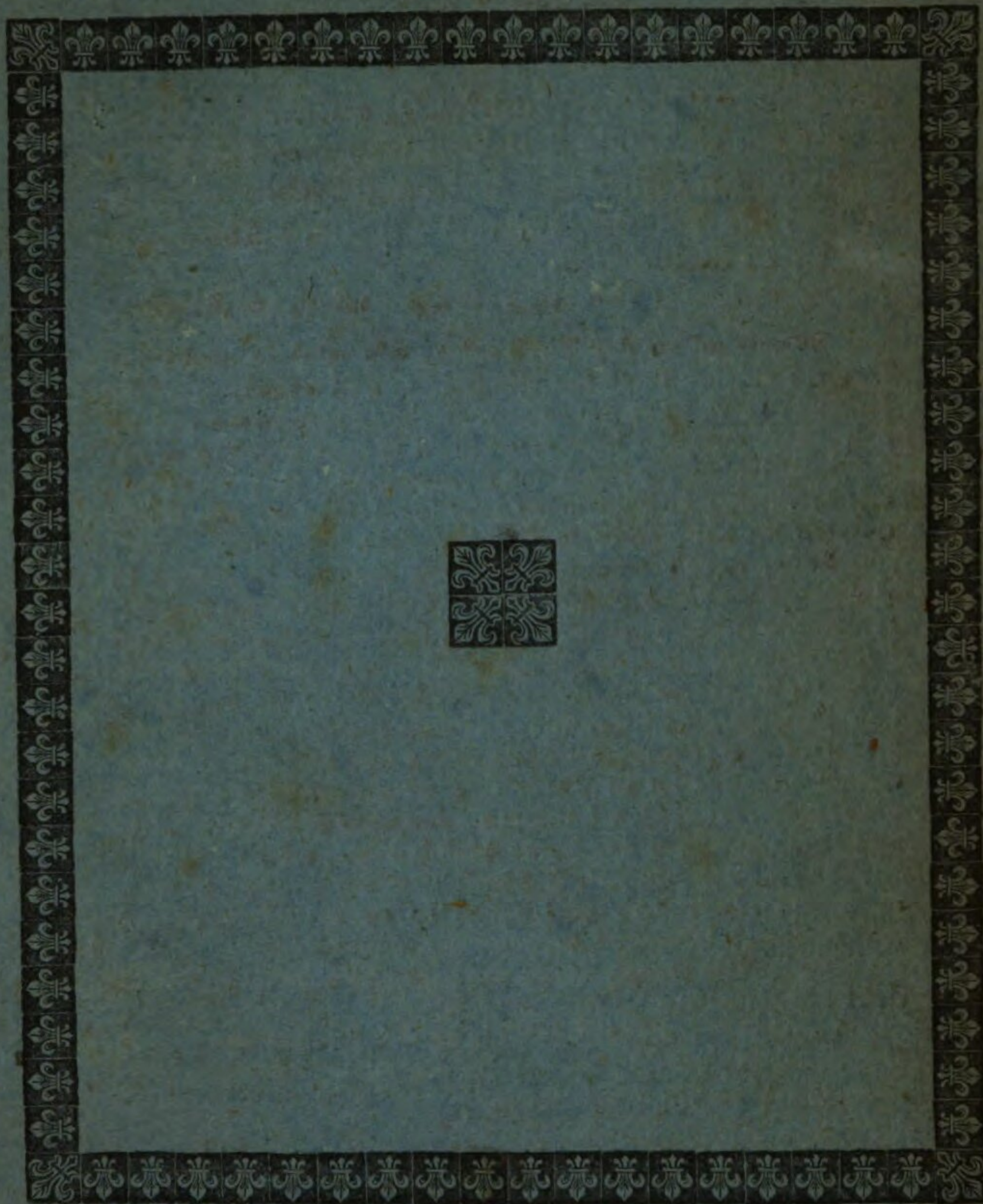
1 Thlr. 4 ggr. sächs. 1 fl. 48 kr. rheinisch.

Wenn schon der Titel zeigt, wie wichtig und nützlich ein solches Buch für alle Stände und Verhältnisse des Lebens ist, so ist es um so erfreulicher, versichern zu können, daß dasselbe hier von einem Manne gegeben wird, der mit vielseitiger erprobter Kenntniss des Gegenstandes, mit Erfahrung und warmer Liebe für das Gute, alle Hülfquellen bis zur neuesten Zeit benutzte.

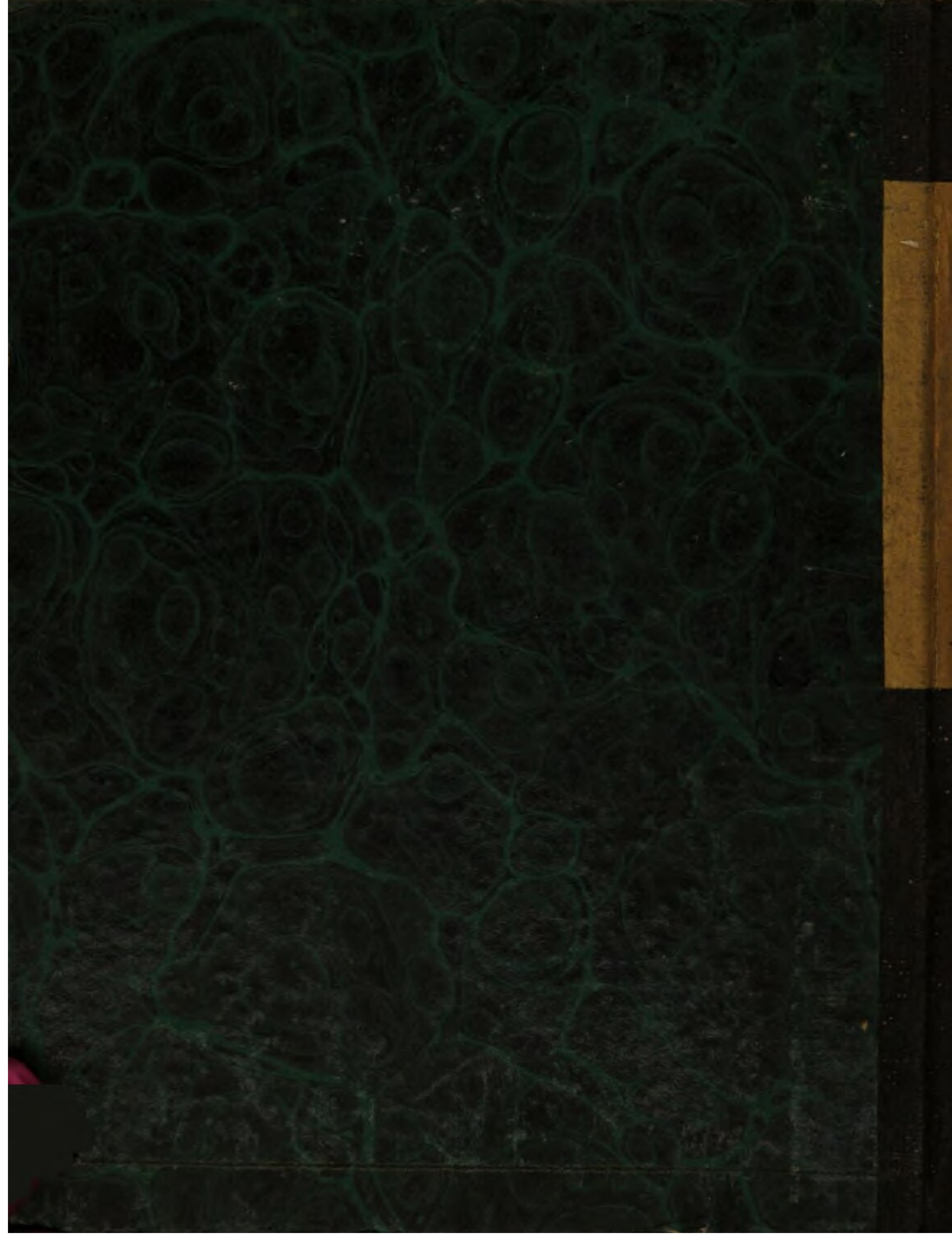
Ohne durch trocknen Vortrag abzustossen, sind in einem angenehmen und faßlichen Styl die Gesetze der Natur dargestellt und erläutert; — durch Erscheinungen und Beobachtungen aus dem täglichen Leben so nahe gelegt, daß das Interesse durch erleichterte Erkenntniss unendlich gesteigert und durch lehrreiche Unterhaltung befriedigt wird. Das Buch verdient nicht nur in allen Lehranstalten angewendet zu werden, sondern es sollte billig in die Hände eines jeden kommen, der über die Verhältnisse und Erscheinungen der Natur nachdenken, oder seine vielleicht bereits gesammelten Einsichten befestigen, berichtigen und erweitern, und davon in so manchen Fällen eine reichlich lohnende Anwendung machen will.

Bey gutem Druck ist auf mögliche Wohlfeilheit Rücksicht genommen.

Was wir hier zur Empfehlung des Buches aus eigener Ueberzeugung gesagt, ist bereits durch drey der geachtetsten kritischen Blätter bestätigt.

Phaedrus,

Fabulae nuper publicatae in Italia

Heidelberga u.a. 1822

A.lat.a. 1441

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10242420-9